

Den næste sag på dagsordenen var:
Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse
(Poul Dam) (SF):

I fortsættelse af det foregående punkt på dagsordenen skal jeg gøre indstilling om godkendelse af *Lars Emil Johansens* 1. stedfortræder, lærer *Thue Christiansen*, som midlertidigt medlem.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling.

Lærer *Thue Christiansen* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 19. november 1976.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 117 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:
Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for udenrigsøkonomi af Maigaard.
(Forespørgsel nr. IV. Anmeldt 18/11 76).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:
Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om folketingsvalg på Færøerne.

(Lovforslag nr. L 36. Fremsat 12/10 76. Første behandling 29/10 76. Betænkning 4/11 76. Anden behandling 16/11 76).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 132 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:
Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos ferskvandsfisk.

(Lovforslag nr. L 59. Fremsat 13/10 76. Første behandling 5/11 76. Anden behandling 16/11 76).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 131 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:
Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om øget adgang til deltidsbeskæftigelse [af Kirsten Sparre Andersen m. fl.].
(Beslutningsforslag nr. B 14. Fremsat 26/10 76).

Forslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Det af venstre fremsatte forslag til folketingsbeslutning om øget adgang til deltidsbeskæftigelse falder naturligt i to dele, idet det dels angår ansatte i den offentlige sektor, dels det private arbejdsmarked.

Da finansministeren på grund af sygdom er forhindret i at komme til stede, skal jeg først på finansministerens vegne redegøre for regeringens stilling til forslaget for så vidt angår den offentlige sektor og derefter på egne vegne for så vidt angår forholdet til det private arbejdsmarked.

Forslagsstillerne opfordrer regeringen til at fjerne de hindringer for offentligt ansattes deltidsarbejde, der findes i lovgivning og administrative bestemmelser, og fremhæver i forslagens bemærkninger, at det offentlige som arbejdsgiver også i praksis, hvor dette er muligt, må vise vilje til at imødekomme ønsker om deltidsbeskæftigelse.

Som det vil være folketinget bekendt, indgik

[Arbejdsministeren.]

i augustforliget et punkt om at udvide omfanget af deltidsbeskæftigelse inden for den offentlige sektor. Med udgangspunkt heri har folketingets arbejdsmarkedsudvalg taget spørgsmålet om deltidsbeskæftigelse inden for den offentlige sektor op til overvejelse og har den 24. august i år stillet en række spørgsmål til finansministeren om emnet.

Finansministerens besvarelse af spørgsmålene er tilstillet udvalget den 1. november, og jeg skal derfor her kun ganske kort nævne nogle af de punkter, der er redegjort nærmere for i finansministerens svar til arbejdsmarkedsudvalget, og som specielt har relation til det fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

For at give flere ansatte mulighed for at vælge deltidsbeskæftigelse vil finansministeriet ved de kommende overenskomstforhandlinger stille forslag om, at der i overenskomster, der ikke indeholder hjemmel til deltidsbeskæftigelse, indføres en sådan hjemmel.

Finansministeriets lønnings- og pensionsdepartement har endvidere udarbejdet et udkast til cirkulæreskrivelse omfattende statsansatte, hvorefter de enkelte styrelser fremtidig kun vil kunne afslå anmodninger om deltidsbeskæftigelse, dersom tungtvejende grunde er til hinder derfor. Skulle der i øvrigt findes hindringer i love eller administrative bestemmelser, vil regeringen ligeledes foretage skridt til ophævelse af disse hindringer for at gennemføre augustforligets intentioner.

Det er regeringens ønske, at der så vidt muligt skal gælde ensartede regler inden for hele den offentlige sektor, og derfor forhandles cirkulæreskrivelsen med de kommunale sammenlutninger, hvorefter udkastet skal drøftes med de berørte personaleorganisationer.

Herudover har finansministeren i forbindelse med en redegørelse for de administrative fastsatte regler for deltidsbeskæftigelse oplyst over for udvalget, at finansministeriet, i det omfang der måtte vise sig behov derfor, er indstillet på at gå ind for, at forslag om oprettelse af yderligere stillinger i overensstemmelse med gældende regler forelægges finansudvalget.

Som det således fremgår af mine bemærkninger, er der allerede fra regeringens side truffet foranstaltninger med henblik på at lette adgangen til deltidsbeskæftigelse inden for den offentlige sektor, og finansministeren finder derfor det foreliggende forslag til folke-

tingsbeslutning overflødig for så vidt angår den offentlige sektor.

Jeg skal dernæst fremsætte mine bemærkninger til den sidste del af forslaget til folketingsbeslutning, hvorefter regeringen opfordres til at optage forhandling med arbejdsmarkedets parter med henblik på at få begrænset hindringer for adgang til deltidsbeskæftigelse på det private arbejdsmarked.

Spørgsmålet om, hvorvidt der på det private arbejdsmarked bør være adgang til deltidsbeskæftigelse og i hvilket omfang, er et af de områder, der traditionelt drøftes ved forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter selv, og forholdet er jo også det, at man i vid udstrækning allerede har aftalt adgang til deltidsbeskæftigelse, hvor det er praktisk muligt inden for det store overenskomstområde. Jeg er derfor helt enig i, at skulle der tages yderligere initiativer i retning af en udvidet adgang til deltidsbeskæftigelse, så bør dette ske ad forhandlingsvejen, således at en nærmere tilrettelægnig sker med den sædvanlige overenskomstdannelse mellem parterne på arbejdsmarkedet.

Jeg kan også være enig i, at det er ønskeligt, at adgangen til beskæftigelse tilpasses de arbejdssøgendes individuelt og familiemæssigt begrundede behov, i det omfang det er foreneligt med beskæftigelsesmæssige, faglige og produktionsmæssige forhold, ønsker, som vel i det store og hele vil være sammenfaldende med de målsætninger i henseende til fremme af trivsel, miljø og familiepolitik, som regeringen lægger så megen vægt på.

Når dette er sagt, må jeg imidlertid mene, at der her er tale om forhold, som har en så direkte indgribende betydning for tilrettelæggelsen af arbejdet på virksomheder og arbejdspladser, at det vil være meget vanskeligt for andre end parterne selv at vurdere problemerne og deres løsninger.

Hertil kommer, at det er meget vanskeligt at forudse, hvilken virkning en øget adgang til deltidsbeskæftigelse vil få i en række forskellige relationer på arbejdsmarkedet, som vi under de herskende forhold må være meget opmærksomme på. Det er således uklart, hvilken indflydelse øget anvendelse af deltidsarbejde vil få på beskæftigelsen, på lønfastsættelsen og på tilrettelæggelsen af arbejdstid.

På denne baggrund vil det for mig at se være forkert ved et initiativ fra regeringen, ved forhandling med arbejdsmarkedets parter, at gribe

[Arbejdsministeren.]

ind i den overenskomstdannelse parterne imellem, som fastlægger rammerne for den nærmere tilrettelægning af disse forhold på arbejdsmarkedet, forhold, som traditionelt drøftes ved forhandlinger mellem organisationerne alene og uden medvirken fra regeringens side, et system, der fungerer godt, og som er med til at stabilisere det danske arbejdsmarked.

Ingen kan være i tvivl om, at netop arbejdsmarkedets parter er aktuelt opmærksomme på problemet om deltidsbeskæftigelse. Jeg kan derfor ikke anbefale det foreliggende forslag til folketingsbeslutning for så vidt angår det private arbejdsmarked.

Inge Fischer Møller (S):

Indledningsvis vil jeg gerne gøre klart, at jeg og socialdemokratiet finder, at det foreliggende forslag er ganske overflødig. Sagen er nemlig den, at der efter de nugældende regler, der gælder for forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, er adgang til forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter på det private arbejdsmarked.

Venstre nævner, at forslaget på det private arbejdsmarked på nogle felter ikke ændrer meget af, hvad man i forvejen praktiserer, og det er jeg enig i.

Venstre nævner også, at forslaget på en række områder vil åbne nye og bedre muligheder for deltidsarbejde. I forlængelse af dette vil jeg gerne spørge venstre helt konkret, hvad der ligger i denne formulering. På hvilke områder mener venstre at forslaget kan ændre reglerne på det private arbejdsmarked? Er det ikke sådan, at arbejdsgiverne og lønmodtagerne kan forhandle sig til rette efter de ønsker, der er?

Umiddelbart kunne venstres forslag se ud som noget af det, mange går og venter på, men personlig har jeg den opfattelse, at forslaget i vidt omfang, såfremt det måtte blive vedtaget, vil lægge op til, at mange grupper i højere grad end nu må dele fattigdommen.

Jeg vil som arbejdsministeren gerne understrege, at skal der tages yderligere initiativer i retning af udvidet adgang til deltidsbeskæftigelse på det private arbejdsmarked, må og skal det ske ad forhandlingsvejen.

Venstre nævner også i forslaget, at det lægger op til, at det er ønskeligt, at beskæftigelsen tilpasses de arbejdssøgendes individuelle og familiemæssigt begrundede behov. Med dette tænker venstre specielt på kvinderne. Skulle

det være tilfældet, vil jeg godt spørge, med hvilken baggrund venstre motiverer specielt kvindernes ønsker om deltidsarbejde. Mon ikke også der er en del mænd, der gerne ville være lidt mere sammen med deres familie, såfremt muligheden er der?

Jeg vil samtidig spørge venstre, om ikke også venstre mener, at f. eks. en gruppe af nedslidte mænd kunne have behov for deltidsarbejde.

Der er ingen tvivl om, at det foreliggende forslag vil give anledning til livlig diskussion i arbejdsmarkedsudvalget. Jeg er ikke tilhænger af det, men vil erklære mig villig til i et samarbejde at få de forskellige påstande og ønsker undersøgt nærmere. Hermed er ikke sagt, at jeg ikke på samme måde som arbejdsministeren afviser forslaget som irrelevant. Jeg mener som nævnt, at forslaget er ganske overflødig. De ting, venstre efterlyser i forslaget, er der nemlig allerede nu efter de nugældende regler god mulighed for at forhandle sig til rette om på det private arbejdsmarked.

Hölge (FP):

Dette forslag er faktisk et af de vanskeligste, jeg har været ordfører på, for jeg kan så godt lide at vide, hvad jeg taler om, når jeg skal stå på denne talerstol. og jeg synes, at dette forslag er lige så uigennemsigtigt som det papir, det er trykt på. Når man først kigger på det, synes man da, at det ser pænt og nobelt ud. Når man går lidt længere ind i det, tænker man ved sig selv, at det kunne være meget rart at få noget, der var lidt mere konkret. Nu er der selvfølgelig det gode, at vi, hvis det vedtages, senere vil få lejlighed til at tage stilling til, hvad regeringen nu måtte kunne finde frem til, men jeg håber rigtignok, at forslagsstillerne i udvalget vil komme ind på de nærmere intentioner. Jeg tror, at de fleste her i landet vil mene, at hvis der var mulighed for deltidsansættelse i det offentlige, så var det allerede sket.

Der er forhåbentlig ikke nogen, der er i tvivl om fremskridtspartiets ønske om afvikling af snærende bånd og restriktioner, og jeg skal da sige, at som frihedselskende fremskridtsfolk skal vi også nok hjælpe med, hvis der er fornuft i det, ikke mindst hvis der virkelig kan skabes friere arbejdsvilkår, og helst og specielt hvis dette forslag på nogen måde også kunne virke besparelsesfremmende i den offentlige sektor.

[Hölge.]

For vores medvirken står det imidlertid helt fast, at deltid ikke må være dyrere end heltid, og lige så indholdsløst som forslaget jo i realiteten er, så rejser dets noble målsætning jo også nok nogle problemer. Men det må vi se på, når der foreligger noget mere konkret. Der kunne godt tænkes at være steder, hvor deltid måske ikke var så fordelagtig. Så meget om den offentlige sektor, hvor det offentlige jo er den ene aftalepart.

Hvad angår forslagets anden del, den private sektor, så stiller sagen sig noget anderledes for vores vedkommende. Fremskridtspartiet har ingen intentioner i retning af indgreb i den frie aftaleret. Det er langt det bedste for alle parter, også i sager som disse, at arbejdsgivere og arbejdstagere selv når frem til det, der for dem er mest fordelagtigt. Skulle der være lovgivningshindringer, må vi se på det, men i princippet er det ikke noget, folketinget skal blande sig i.

I bemærkningerne står, at forslaget tilsigter et mere smidigt arbejdsmarked til gavn for erhvervsliv og familie, og det lyder jo så tilpas fromt, at jeg vist roligt kan tilsige fremskridtspartiets positive medvirken i udvalgsarbejdet. Men næste gang jeg skal være ordfører vedrørende et venstreforslag, kunne jeg godt tænke mig noget lidt mere specifikt, så man vidste, hvad det var, man stod og talte om.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne sige, at jeg synes, det måske er lidt malplaceret at fremsætte dette forslag på nuværende tidspunkt, når der foregår så stor en diskussion i arbejdsmarkedsudvalget, som der gør, hvad venstre jo ikke kan være uvidende om.

Vi er naturligvis enige i hensigten med forslaget, hvis man skal udtrykke den kort som mulighederne for at skabe deltidsbeskæftigelse, men vi må på den anden side også sige, at der er en masse problemer i forbindelse med etablering af deltidsbeskæftigelse. Nogle af de eksempler har vi jo set i de papirer, som vi har fået fra ministerierne, og jeg synes, det giver stof til en hel del eftertanke.

Det, der er problemet, når man spørger ude på nuværende tidspunkt, om der er behov for deltidsbeskæftigelse, er jo, at svarerne nødvendigvis må svare ud fra de forudsætninger, der eksisterer i dag, og som et enkelt eksempel på det kan nævnes, at deltidsbeskæftigelse altid

har været knyttet til mangel på advancement, og det vil sige, at hvis man spørger ude, om der er ønske om deltidsbeskæftigelse, så spørger man samtidig, om man da ikke ønsker at avancere; det er klart, at svarene så bliver der-efter. Jeg føler derfor, at det er meget begrænsede fortolkningsmuligheder, der i virkeligheden er i de svar, vi har fået fra ministerierne.

Min konklusion vedrørende dette er, at jeg synes, der er to hovedproblemer, som man skal diskutere. For det første mener jeg, man må lave en række cost-benefit analyser. Vi har fået refereret en tysk undersøgelse, og den siger faktisk ikke så meget. Den viser naturligvis, at der er en række praktiske problemer, hvis man laver deltidsbeskæftigelse, i retning af, at man får noget informationstab, når man skal informere fra den ene til den anden, men selvfølgelig viser den også, at der er en række fordele i forbindelse med sygdom og ferie. Men jeg synes, at af det svar, vi har fået fra ministeriet, fremgår det, at det er en ret overfladisk undersøgelse.

For mig at se er der tre dele, man skal vurdere i en cost-benefit analyse. For det første hvad arbejdspladsen siger. Her tænker jeg navnlig på effektiviteten på arbejdspladsen. Vil den gå op eller ned i forbindelse med deltidsbeskæftigelse? Det er absolut ikke sikkert, at der vil være mindre effektivitet på en arbejdsplads, hvis man har deltidsbeskæftigelse.

For det andet synes jeg, man må vurdere de fordele, der kan være for familierne, hvad enten de nu har små børn, eller de ønsker at have lidt øget fritid, eller hvordan de nu i øvrigt ønsker at tilrettelægge deres tilværelse.

Det tredje, jeg synes man skal vurdere, er, hvilken indflydelse det har på samfundet generelt, f. eks. på behovet for børneinstitutioner, på behovet for trafiknetten osv.

Det er altså ret kompliceret at lave disse cost-benefit analyser, men jeg tror ikke, vi kommer nogen vegne, hvis ikke vi går i gang med dem.

Det andet hovedproblem er efter min opfattelse, at vi må begynde at diskutere, om der skal være en indflydelse på den offentlige sektors beskæftigelsespolitik afhængigt af, hvordan beskæftigelsespolitikken i øvrigt er. Jeg siger ikke, at der skal være en sådan, men jeg synes, vi skal diskutere, om det skal spille en rolle for den offentlige sektors politik, hvis vi i fremtiden, hvad jeg desværre tror vi må regne med, skal have meget høje arbejdsløshedstal.

[Lone Dybkjær.]

Jeg føler derfor i allerhøjeste grad, at der er brug for en diskussion omkring deltidsbeskæftigelse, men jeg føler også, at den er i fuld gang i arbejdsmarkedsudvalget, og at dette derfor er en noget overflødig debat.

Gert Petersen (SF):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Henning Philipsen, ikke kan være til stede, har jeg lovet at sige nogle ord om forslaget.

For så vidt angår den offentlige sektor, den ene halvdel af forslaget, kan jeg i og for sig henholde mig til det, arbejdsministeren har sagt, og som i øvrigt også blev berørt af den forrige taler heroppefra, at her er der allerede et arbejde i gang for at give større mulighed for deltidsarbejde. Det synes jeg er udmærket.

Hvad angår det private arbejdsmarked, tror jeg nok, jeg ser noget mere skeptisk på hele den problematik, end forslagsstillerne, altså venstre, gør.

Vi mener, at deltidsarbejde både i forbindelse med den offentlige sektor og med den private sektor kan komme ind i billedet og måske også bør komme ind i billedet for bestemte kategorier, først og fremmest de uddannelsessøgende. Her kan der virkelig være brug for udbyggede ordninger for deltidsarbejde. Vi har fra socialistisk folkepartis side som bekendt i sidste samling fremsat et forslag om, at ældre medborgere, lønmodtagere over 60 år, skulle have mulighed for generelt at gå over til deltidsarbejde. Men derudover vil jeg nok sige, at jeg er meget skeptisk over for deltidsarbejde, i hvert fald efter de formuleringer, som ligger her.

Det er vores opfattelse, at det må være arbejdsmarkedets egne parter, som forhandler og afgør denne sag uden indblanding fra regeringens side. Vi gør fra SFs side én undtagelse, nemlig hvad angår de ældre lønmodtagere, hvor vi godt kunne forestille os en lovgivning, men i øvrigt mener vi, det må være op til arbejdsmarkedets egne parter, således at den part, der repræsenterer lønmodtagerne, nemlig de faglige organisationer, i hvert enkelt tilfælde må vurdere: er indførelse af accept af deltidsarbejde i vores område til gavn for lønmodtagerne, eller risikerer vi, at det bliver misbrugt af arbejdsgiverparten i lønmodtagernes disfavør, således at de er med til at træffe, eller rettere sagt, at de alene træffer den afgørelse?

Jeg kunne da i og for sig godt tænke mig, at

vi havde et samfund, hvor hver enkelt selv bestemte efter samtale med den virksomhed, hvor man nu var beskæftiget, om man ville gå på arbejde og have løn for 3, 4, 5 eller 6 timers arbejde om dagen. Det ville være et menneskevenligt samfund. Men så tosset, som dette samfund er indrettet, ville en sådan ordning medføre ganske alvorlige farer, som ikke er acceptable. F. eks. er der ikke nogen som helst tvivl om, at hvis man kun går på arbejde i 4 timer i stedet for i 8 timer eller i 3 timer i stedet for i 7 timer, ja, så er man naturligvis meget mere veloplagt, og resultatet bliver, at man producerer betydelig mere, end man ville have gjort i det samlede tidsrum, og det ville efter min opfattelse givetvis i en række brancher medføre, at det kunne blive sværere for dem, der har brug for og er nødt til at have en fuld arbejdsuge, at finde beskæftigelse, fordi mange arbejdsgivere i så fald ville foretrække dem, der nøjedes med 3 og 4 timer om dagen. Vi risikerer altså et misbrug, som kan gøre beskæftigelsessituationen endnu vanskeligere, end den er. Det hænger sammen med, at det er et tosset samfund – undskyld, jeg siger det, jeg ved, at de fleste i salen har en anden opfattelse og mener, at det er det bedste af alle tænkelige samfund, men det mener jeg altså ikke – og jeg synes, at netop her har vi et eksempel på, hvordan klassesdeling, hvordan privatkapitalisme, bevirker, at en tanke, som i og for sig er human og rigtig, hvis den bliver gennemført, vil få den modsatte virkning af den, man havde tænkt sig.

Ninn-Hansen (KF):

Flere har betegnet dette forslag som overflødigt. Det vil jeg ikke gøre. Man kan have sine tvivl om, hvad betydningen af en gennemførelse vil være, og man kan i det hele taget have en stærk tvivl om, hvorvidt der er nogen som helst chance for at få det gennemført, men jeg synes ikke, det er overflødigt, at der kommer tilkendegivelser om deltidsarbejdets værdi, og at man siger, at til trods for den gode vilje, der har vist sig også under de forhandlinger i arbejdsmarkedsudvalget, der er blevet refereret, så er der måske alligevel grund til, at man i folketinget tilkendegiver stærkere end tidligere, at man vil have øgede muligheder for deltidsarbejde. Det kan have betydning for fremtidig lovgivning, for regeringen og de kommuner, der har offentligt ansatte, og det kan have betydning for styrelseschefer, som man måske en

[Ninn-Hansen.]

gang imellem har indtryk af er noget tilbageholdne med at give plads for deltidsansættelse, med at vurdere anciennitetsmæssigt og på anden måde de deltidsansatte på samme måde som andre, altså en tilbageholdenhed, hvor jeg har forstået alle udtalelser sådan, at vi siger til enhver styrelseschef: det vil vi ikke finde os i. Deltidsansættelse har vi brug for, og man må ikke gennemføre hverken på den ene eller anden måde noget, der kan hindre dette eller stille sig i vejen for det.

Vi har jo brug for det, fordi vi har fået et andet mønster end tidligere. Enhver ved jo, at det er langt mere almindeligt, også på grund af en videregående uddannelse, her i landet, at begge ægtefæller har arbejde, men at der er situationer, hvor der er behov for, at den ene af dem kan være mere hjemme. Sådan har det vel i øvrigt altid været, men samtidig med at flere er beskæftiget ude, er kravet om deltidsarbejde selvfølgelig blevet større, og af hensyn til familiemønsteret synes jeg, at det er et berettiget krav, at vi andre bør støtte det mest muligt.

Vi vil altså gerne drøfte videre i arbejdsmarkedsudvalget de synspunkter, der er kommet frem i forbindelse med dette. Vi mener i det konservative folkeparti ikke, at vi er kommet langt nok i den sag. Vi vil også interessere os for den i forbindelse med de muligheder, der er for, at to akademikere, der er gift med hinanden, får videre adgang til deltidsarbejde, hvad der måske også kunne åbne en yderligere vej for, at man kunne gøre noget ved akademikerarbejdsløsheden. Men dér må man selvfølgelig være opmærksom på, at arbejdsløshedsbestemmelserne, arbejdsløshedsunderstøttelsen, er sådan formet, at der ikke kan ske en udnyttelse af reglerne. Vi vil gerne medvirke til, at man inden for det offentlige åbner videst mulige veje for, at deltidsarbejde kan gennemføres.

Når vi så kommer til det private arbejdsmarked, er jeg ikke ganske klar over, hvad forslagsstillerne har tænkt sig. Det er jo ikke almindeligt nogle få måneder forud for overenskomstafslutningen, at man begynder at gribe ind i disse overenskomster ved et forslag til beslutning, der til en vis grad har en lovgivningsmæssig karakter. Derfor vil jeg gerne høre fra forslagsstillerne, om det er hensigten, at man nu skal gennemføre denne bestemmelse, så man påtvinger arbejdsmarkedets parter at tage noget med ind i forhandlingerne, eller om det er hen-

sigten at lade sagen ligge. Jeg går ud fra, at venstre ligesom det konservative folkeparti ønsker, at arbejdsmarkedets parter selv skal klare situationen inden for den strenge ramme, der er sat i augustforliget. Hvis man ønsker, at vi skal lovgive, uden at arbejdsmarkedets parter har haft denne mulighed fuldt ud, så vil jeg i hvert fald gerne høre derom.

Men selvfølgelig kan det ske, at arbejdsmarkedets parter ikke er i stand til det. Så har vi ret til, hvis vi er nødsaget til at lovgive for at fastholde augustforligets ramme, hvis det ikke kan ske på anden måde, også at inddrage andre spørgsmål og selvfølgelig også dette her. Der kan altså blive mulighed for det, brug for det, men jeg synes, det er vigtigt af hensyn til hele den almindelige situation omkring arbejdsmarkedet at få at vide det tidspunkt, hvor venstre mener vi skal gribe ind igennem beslutning eller lovgivning i denne sal over for spørgsmål, der i øjeblikket klart ligger hos arbejdsmarkedets parter.

Ritta Ahm (KrF):

Kristeligt folkeparti ser med stor sympati på øget adgang til deltidsbeskæftigelse. Det er for os ikke alene et spørgsmål af arbejdsmarkedspolitisk karakter, men det er i allerhøjeste grad et spørgsmål om hele vort familielivs trivsel i et moderne samfund, hvor begge ægtefæller har måttet ud på arbejdsmarkedet, og hvor børn i alt for stor grad er blevet overladt til vore institutioner. Jeg vil stærkt fremhæve, at med den større udvidelse af deltidsbeskæftigelse har kristeligt folkeparti ikke låst sig fast i kønsrollemønsteret på den måde, at deltidsbeskæftigelse skal være forbeholdt kvinderne.

Jeg savner i det materiale, vi har liggende, en nærmere undersøgelse af, hvor mange mænd, og i hvilken aldersgruppe, der ønsker deltidsarbejde. Men det kan vi vende tilbage til senere i udvalget.

Spørgsmålet om deltidsarbejde rummer jo ret mange problemer, bl. a. i forbindelse med avancement, anciennitet og arbejdsindsats i almindelighed. Det er jo noget, kvinderne har måttet slås med igennem mange år. Jeg håber meget, at finansministeren ved de kommende overenskomstforhandlinger kan få udredt disse problemer og ligesom få skabt hjemmel for øget deltidsbeskæftigelse, hvor der i dag ikke findes denne hjemmel.

Men man må ikke se bort fra, at der er en

[Ritta Ahm.]

hel del arbejdspladser, hvor deltidsarbejdet svært lader sig indpasse, men det er samtidig min opfattelse, at man i en jobvurdering med lidt nytænkning kan få langt flere deltidsstillinger til at falde ind i systemet end med den almindelige arbejdstidsopdeling, vi har i dag.

Det var ud fra disse betragtninger om det positive ved at skabe øget adgang til deltidsbeskæftigelse på grund af familielivet og da naturligvis også ud fra den betragtning, at man herved kan få flere i arbejde, at kristeligt folkeparti fik det med ind i augustforliget. Jeg kan derfor blot sige om venstres beslutningsforslag, at det er ganske overflødigt. Vi kan være det foruden, idet alle disse forhandlinger før længst er sat i gang, så der behøves ingen opfordring til regeringen herom.

Jeg føler derfor kun trang til at slutte af med, at jeg vil henholde mig til de foreliggende aftaler, augustforligspartierne har, og jeg vil selv sagt opfordre venstre til at samarbejde omkring dette problem.

Vedrørende det private arbejdsmarked, som venstre også har berørt, tror jeg jeg vil undlade at fremsætte kommentarer. Det er der sagt noget om, og jeg deler de konservatives opfattelse af hele denne problematik.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg synes nærmest, det er grotesk, at man i en situation med 135.000 arbejdsløse ligesom gør det til et spørgsmål om, at her vil man med deltid kunne løse nogle af de problemer, der er for arbejdsmarkedet. Hvis man tager de erfaringer, der er med hensyn til arbejdsfordelingsordninger, siger de også noget om de problemer, der vil være for erhvervslivet, hvis man skulle ind på en øget deltidsbeskæftigelse.

Jeg vil godt tilslutte mig de bemærkninger, der har været fremsat om, at forslaget er overflødigt for de offentligt ansatte. Deri ligger ikke, at jeg mener, at de forhandlinger, der foregår for øjeblikket, sådan set kan føre til, at det offentlige griber ind i de eksisterende overenskomster eller ved kommende overenskomster åbner helt op for deltidsansatte inden for det offentlige. Der er også her mange områder, hvor det virker uheldigt, og hvor det også bruges over for de ansatte.

Jeg vil i øvrigt godt sige om forslaget, at det er et nyt og utidigt indgreb i overenskomstforhandlingerne. Jeg lyttede med interesse til hr.

Ninn-Hansens sidste bemærkninger. Lå der i dem, at man allerede har i baghovedet, at hvis arbejdsmarkedet ikke kan løse den overenskomstsituation, som man ønsker det herinde, ja, så kan man jo tage det her om deltidsarbejde op, så kan man altså her udarbejde en fuldstændig overenskomst? Det var meget rart at få at vide, hvor langt man vil gå. Men som sagt er det et utidigt indgreb i overenskomstforhandlingerne at fremlægge dette på nuværende tidspunkt.

Jeg vil også godt sige, at der i de eksisterende overenskomster i de fleste tilfælde er mulighed for deltidsarbejde, hvis man forhandler sig til det med organisationerne eller på de enkelte arbejdspladser.

Når fagbevægelsen har været tilbageholdende med at gå ind for sådanne ordninger, så skyldes det bitre erfaringer, man har med misbrug af situationen. Det er jo ikke sådan, som man fremstiller det heroppefra, at de enkelte mennesker står frit i deres valg. De er mange gange presset i den situation, de står i, når de skal søge arbejde. Det er ikke sådan, at de selv kan stille krav om, hvor længe de vil arbejde, og også om, hvor de vil arbejde, men de tvinges derhen af de omstændigheder, de befinder sig i. Derfor har vi også erfaringer for, at de steder, hvor man har gennemført deltidsarbejde inden for industrien, har det betydet et øget pres på arbejdskraften; tempoet er blevet skruet op i mange tilfælde; man har omgået betalingsordninger for forskellige genetillæg og ændrede arbejdstider, og det har altså også været benyttet til at undergrave overenskomsterne på visse områder.

Derfor har fagbevægelsen været tilbageholdende med at gå med til deltidsordninger. Det er altså ikke, fordi der ikke var mulighed for det i overenskomsterne, men man har set, at når man lukkede op, så blev det misbrugt af modparten.

Jeg vil også rejse det spørgsmål, hvilken indvirkning det vil få på vores arbejdsløshedslovgivning, hvis man gennemfører øget deltidsbeskæftigelse. Man skal altså også have i tankerne, at lukker man op her, så vil det få en række følgevirkninger. Jeg kan da bare nævne spørgsmålet om, hvordan man vil vurdere, om det er et ønskedeltidsarbejde eller et deltidsarbejde, som er nødvendigt, og hvor meget man må tjene, hvis man arbejder en halv uge for at få understøttelse den anden halvdel af ugen. Det

[Jørgen Jensen.]

rejser en række problemer, som vi mener man skal tage med, og derfor vil vi afvise forslaget.

Abel (CD):

Som det er nævnt fra flere sider, drøfter arbejdsmarkedsudvalget dette spørgsmål intenst i øjeblikket. Naturligvis kunne centrum-demokraterne, som ikke er repræsenteret i dette udvalg, så umiddelbart sige, at det kunne være interessant at flytte debatten herover i folketingsalen, men det forudsætter efter vores mening, at arbejdsmarkedsudvalget er nået frem til en konklusion, som vi kan debattere på grundlag af.

Centrum-demokraterne er enig med arbejdsministeren i, at det arbejde, som udføres i øjeblikket, har samme sigte som det foreliggende forslag fra venstre, hvad angår den offentlige sektor. Måske skal vi bede om at få spørgsmålet behandlet hurtigere, men jeg kan ikke se uoverensstemmelserne imellem hensigten med det igangværende arbejde og venstres forslag, hvorfor jeg ikke er uenig med de ordførere, som har talt om, at venstres forslag på nuværende tidspunkt er ganske overflødigt.

Med hensyn til det private arbejdsmarked vil jeg sige, at uanset at centrum-demokraterne har sympati for, at der gennemføres ensartede regler også på dette punkt på det private og det offentlige arbejdsmarked, så mener vi ikke, at det vil være principielt korrekt at fremlægge egentlige direktiver på dette område; det må fortsat bero på den frie forhandling parterne imellem, og det er vel et synspunkt, som venstre ikke kan være helt uenig med os i.

Centrum-demokraterne er interesseret i, at spørgsmålet om deltidsbeskæftigelse løses positivt. Det forudsætter en række mere detaljerede og underbyggede oplysninger. Det er en problematik, som indgår i augustforligspartiernes drøftelser, men vi afventer også drøftelserne i arbejdsmarkedsudvalget, som vel er det egentlige forum for disse ting, og de resultater, man kan nå frem til dér.

Kurt Hansen (VS):

Der skal ikke være nogen tvivl om, at VS må sige klart nej til dette forslag. Ikke fordi vi mener, at arbejdstiden er indrettet på en sådan måde, at den tilgodeser arbejderne på den bedst tænkelige måde, men fordi det åbner mulighed for øget spekulation i arbejdskraften fra kapitalejernes side. Vi ville have set positivt på

en lovgivning, der sikrede de unge med små børn, som man har taget hul på det i Sverige. Ligeledes ville vi have set positivt på nogle ordninger, som sikrede de ældre, der havde været på arbejdsmarkedet igennem et langt liv, men det skulle naturligvis også være noget, der ordnedes ad frivillighedens vej, hvis vi skulle nå frem til en kortere arbejdstid på dette område.

Som generelt princip siger vi altså klart nej til deltid, og det gælder såvel inden for den offentlige som inden for den private sektor. Forslaget fra venstre tjener efter vores mening først og fremmest til at camouflere den nuværende skyhøje arbejdsløshedsprocent. Hvis dette beslutningsforslag vedtages, så kan det i stor udstrækning komme til at virke som en sovepude, i stedet for at man har en drivkraft i arbejderklassen til at få sat arbejdsløsheden ned, få gjort noget effektivt ved den.

Derudover mener jeg, der er andre uheldige virkninger, hvis en lovgivning som den, der er lagt op til her, vedtages. Der ville måske på kort sigt komme en lille smule flere folk i arbejde, men i længden tror jeg at gennemførelsen vil betyde, at man fratager store dele af lønarbejderne muligheden for og retten til en fuld arbejdsdag og dermed retten til en fuld ugeløn eller arbejds løn. Det vil absolut være en stor fordel for kapitalejerne, hvis man får indført en sådan lovgivning, og for den sags skyld også for statsmagten. Man har set, hvordan statsmagten i stor udstrækning krøer massivt frem mod de underordnede ansatte. Jeg behøver bare at nævne postarbejdere, portører og sygehjælpere osv., de har bestemt ikke haft for rimelige vilkår.

Desuden ved alle og enhver, at man kan presse langt mere arbejdskraft ud af halvtidsansatte, end man kan af dem, der arbejder hele tiden. Det er altså nemmere, man får mere ud af at have to halvtidsansatte end at have én heltidsansat. Generelt ville deltidsarbejde betyde en yderligere tempoopskruning og et generelt angreb på arbejdskraftens værdi.

Jeg tror også, som det er blevet nævnt, at det er kvinderne, det i stor udstrækning kommer til at gå ud over. Vi skal væk fra den forestilling om, at kvinderne blot går på arbejde, fordi familien skal have lidt lommepege og børnene skal have nogle nye sko. Det skal helt klart afvises. Yderligere vil det også virke splittende på sammenholdet blandt arbejdskammeraterne. Man mødes i garderoben og siger »dav«

[Kurt Hansen.]

– det er det hele. Også i forbindelse med arbejdskampe mener jeg det vil have en splittende funktion.

Hvis man ønsker at gøre noget effektivt ved arbejdsløsheden, så er det andre midler og metoder, man skal sætte ind med. Det er en generel arbejdsstidsnedsættelse uden lønnedsættelse og tempoopkrugging, og det er flere pauser i arbejdstiden og længere ferie. Det må være vejen frem, og ikke dette forslag, der presser tempoet for lønarbejderne i vejret og omkostningerne for kapitalen ned.

Jeg er da enig i de betragtninger, som hr. Gert Petersen var inde på, nemlig at hvis vi ikke havde haft sådan et tåbeligt samfund, hvor det er profitten, profitproduktionen, der er det drivende, så var det jo helt andre betingelser og forudsætninger, der lå til grund for deltidsarbejde. Så kunne man indrette arbejdslivet på en helt anden måde, end det er muligt at gøre nu, hvor det er profitproduktionen, der er det drivende og overordnede element for hver eneste lille dims, der laves.

Ordføreren for forslagsstillerne (Elsebeth Kock-Petersen) (V):

Da fru Kirsten Sparre Andersen desværre ikke kan være til stede, vil jeg komme med nogle bemærkninger.

Jeg synes sådan set godt, at jeg kan tillade mig at sige tak til langt de fleste ordførere, fordi man er enig i det princip, der bliver lagt op her. Man er positiv over for tankerne om deltidsbeskæftigelse.

Der er jo kommet nogle bemærkninger om, at dette forslag måtte betragtes som værende overflødig. For det første må jeg understrege, at vi i forslaget har medtaget de privat ansatte. Jeg føler, at det er en god ting, hvis man med henblik på indførelse af deltidsbeskæftigelse både ser på de offentligt ansatte og de privat ansatte. Jeg tror ikke, at det ville være godt, hvis man fik alt for uens muligheder på arbejdsmarkedet. Der måtte være et behov for, at man tilstræbte, at der var nogenlunde ens muligheder for deltidsbeskæftigelse inden for hele arbejdsmarkedet.

Det er videre blevet nævnt, at man i augustforliget har et punkt om deltidsbeskæftigelse for offentligt ansatte. Hertil vil jeg da godt sige, at vi er vældig glade for, at det netop er med som

punkt i augustforliget, men det må understreges, at det må være vigtigt, at vi får diskuteret disse problemer i folketingssalen. Jeg synes, det må være rigtigt, ikke bare at vi får set de offentligt og de privat ansatte i sammenhæng, men også at vi får diskuteret denne problematik her i folketingssalen.

Hr. Ninn-Hansen var også inde på den tanke, at det netop var rigtigt, at vi også her i folketingssalen fik behandlet et forslag om denne problematik. Det er ikke kun, fordi man må tilstræbe at få fjernet de hindringer, der er for deltidsbeskæftigelse, men det er også, fordi en debat her i folketingsret kan være med til at fremme en mentalitetsændring i retning af at få øget deltidsbeskæftigelse, en mentalitetsændring både hos organisationerne og hos arbejdsgiverne. Det må da have en vis betydning, hvad vi snakker om her i folketingssalen, det er et behov, at man får diskuteret disse problemer, således at man kan være klar over på arbejdsmarkedet, at det altså også er noget, der interesserer folketingsret.

Det er blevet nævnt, at vi har en drøftelse i gang i arbejdsmarkedsudvalget af disse problemer. Ja, vi har fået besvaret nogle spørgsmål, og vi har vist endda en enkelt gang eller to diskuteret disse problemer. Men jeg kan sige, at jeg den 21. juni d. å. stillede et spørgsmål til finansministeren om deltidsbeskæftigelse. Jeg spurgte om, hvilken indstilling staten som arbejdsgiver har til deltidsbeskæftigelse. Det fik jeg ikke noget svar på – jo, jeg fik et svar, der gik ud på, hvilke regler der gælder om deltidsbeskæftigelse, men jeg fik ikke noget svar på, hvilken indstilling staten som arbejdsgiver havde til deltidsbeskæftigelse. Derfor er det vel heller ikke urimeligt, at man netop kommer med et forslag for at få tankerne om deltidsbeskæftigelse fremmet.

Som sagt kan venstre kun være tilfreds med, at augustforligspartierne også har et punkt med om dette. Jeg vil da faktisk tro, at det da ikke kan passe, at man egentlig udtaler sig, som om man helst havde været fri for denne enighed. Det kan da ikke rigtig passe, skulle man mene, at man ligesom ikke har lov til at komme med et forslag, der faktisk går ud på at give mulighed for at vise en enighed på dette område.

Flere ordførere har været inde på, at det er et indgreb, og at man vil gribe ind over for det private arbejdsmarked. Der står udtrykkeligt,

[Elsebeth Kock-Petersen.]

at man opfordrer regeringen til at tage en forhandling.

Så var hr. Jørgen Jensen inde på, at der nok lå det i det, at hvis ikke den forhandling gik, som man nu kunne ønske, ja, så kom vi nok med en hel masse lovforslag. Ja men altså, lad nu være med de skræmmebilleder! Vi beder regeringen om at tage en forhandling med arbejdsmarkedets parter, ikke som nogen trussel, ikke som noget forfærdelig stort, men fordi der er behov for, at man inden for den private sektor, ligesom inden for den offentlige sektor, får mulighed for større deltidsbeskæftigelse.

Det, vi netop gerne vil have fremmet, er, at man på den enkelte arbejdsplads kan få mulighed for at lave deltidsbeskæftigelse. Der bliver talt om, at det skal bestemmes af arbejdsmarkedets parter, altså hovedsagelig LO og Dansk Arbejdsgiverforening. Ja men jeg synes da netop, at man må tage en diskussion med disse overenskomstparter om, hvorvidt det dog ikke var rimeligt, at man på den enkelte arbejdsplads selv kunne bestemme, om man ville lave forskellige deltidsordninger. Det er ikke noget diktat. Nej, vi vil gerne hjælpe til med, at man på den enkelte arbejdsplads kan bestemme, om man vil have deltidsordninger.

Når der videre bliver spurgt om – det var fra hr. Hölges side – hvad forslaget går ud på, så håber jeg da, at jeg med det, jeg har sagt her, har bragt lidt klarhed i hr. Hölges forståelse af det.

Jeg vil da godt understrege, at det, vi sådan set ønsker på længere sigt, er, at man får mere fleksible arbejdsforhold, og det kan bl. a. fremmes ved dette forslag. Nu taler man om deltidsarbejde her, men deltidsarbejde kan være mange ting. Det kan også være, at man arbejder hver anden dag eller hver anden uge, eller hvordan man nu vil fordele det. Men dette er altså et forsøg på at få mere fleksible forhold på arbejdsmarkedet. Det forsøg mener vi vi fremmer bedst ved at komme med et forslag til folketingsbeslutning, som skal føres ud i praksis af de folk, der også har med det at gøre i praksis.

Jeg ville mene, at dette forslag går videre end blot til at tale om, at familier med småbørn skal have mulighed for deltidsbeskæftigelse. Det ville da være vældig godt, hvis familier med småbørn fik større mulighed for det. Det kunne være med til at give børnene en

bedre opvækst, og det kunne måske også være med til at fremme, at man ikke havde behov for så mange institutioner. Men som sagt opfatter jeg forslaget som gående videre. Det går f. eks. også på, at ældre, der har lyst til at nedtrappe før pensionsalderen, skal have mulighed for det. Det skal sådan set gælde for alle og ikke kun begrænses til en snævrere kreds.

Fru Inge Fischer Møller siger – og andre har også været inde på det – at det vil gå ud over kvinderne, for det vil være kvinderne, der tager deltidsbeskæftigelse. Ja, nu har jeg faktisk den indstilling, at hvis man i en familie vil fordele arbejdet og indkomsten imellem sig, så må man da selv bestemme, hvordan man vil gøre det. Men forslaget taler ingenlunde om, at det kun skal gælde kvinder. Tværtimod ville jeg synes, det ville være ganske fortrinligt, hvis også mænd fandt ud af, at de havde behov for at have deltidsbeskæftigelse, at visse mænd i visse perioder af deres familieliv kunne være glattere for det end andre. Det er ingenlunde udelukket, at mænd også kan komme ind under deltidsbeskæftigelse.

Der er nævnt nogle problemer, som må diskuteres i forbindelse med dette forslag. Som jeg også sagde før, er det er forslag til folketingsbeslutning, der selvsagt ikke kan løse alle problemer om deltidsbeskæftigelse på én gang, om ikke andet så af den grund, at der er behov for at tale med organisationerne på både det offentlige og det private arbejdsmarked. Men det er da klart, at der kan rejse sig nogle problemer, når man, såfremt vores forslag bliver vedtaget, skal til at drøfte det på den enkelte arbejdsplads. Jeg er da godt klar over, at de må løses ved samtaler og forhandlinger mellem de ansatte og arbejdsgiveren. Det er jo ikke sådan, at det ensidigt kan pålægges, hverken fra arbejdstagerside eller fra arbejdsgiverside. Det er netop et ønske om, at man i fællesskab kan finde ud af at få etableret en form for deltidsbeskæftigelse, der er til begge parter gavn.

Der er i høj grad deltidsbeskæftigelse i dag, men man må da sige, at der på en lang række yderligere områder godt kunne etableres deltidsbeskæftigelse. Jeg mener, at en hel del af de indvendinger, der i dag kommer både fra organisationernes og fra arbejdsgivernes side, i virkeligheden ikke er så godt begrundede, at man skal arbejde imod deltidsbeskæftigelse.

Vi ønsker altså med dette forslag at løse noget op for hele den diskussion og udtrykke, at man også fra folketingets side er interesseret

[Elsebeth Kock-Petersen.]

i denne problematik og interesseret i at fremme mulighederne for deltidsbeskæftigelse.

Niun-Hansen (KF):

Til hr. Jørgen Jensen skal jeg blot sige, at han vist ganske korrekt havde forstået, hvad det var, jeg sagde vedrørende overenskomstforhandlingerne.

Til ordføreren for forslagsstillerne vil jeg gerne sige, at jeg fik en fornemmelse af, at det, man ønskede, først og fremmest var en debat – og den har man så også fået – og tilkendegivelser, som det kunne være rigtigt at fremkomme med, og så kan man fortsætte arbejdet i arbejdsmarkedsudvalget med henblik på det, vi ønsker at opnå. Den del af det er altså i orden.

Vedrørende de privat ansatte synes jeg ikke at fru Elsebeth Kock-Petersen svarede lige så klart på mit spørgsmål. Der står ganske rigtigt, at man opfordrer regeringen til at optage forhandling med arbejdsmarkedets parter med henblik på osv. Det, jeg gerne ville vide, er, om disse forhandlinger skal optages nu. Ønsker venstre, at man gennemfører dette forslag til beslutning og optager forhandlinger? Jeg synes måske nok, at der er grund til at være opmærksom på det. Vi ønsker jo her i folketinget, at arbejdsmarkedets parter skal være fair over for os, men det omvendte skal jo også være tilfældet, og ved den folketingsbeslutning, der blev vedtaget i august, lagde man en ramme for arbejdsmarkedets parter og sagde, at de måtte forhandle inden for denne. Så må arbejdsmarkedets parter kunne forvente, at man ikke kommer med andre krav til dem, men det gør man jo, hvis man vedtager dette; så inddrager man også andre spørgsmål.

Jeg synes nok, at deltidsarbejde er vigtigt. Men for det første kan man sige: lad os nu gøre det ordentligt for det offentlige, før vi begynder at forlange noget af andre. Man kan også, synes jeg, sige, at selv om det er vigtigt, så er det dog vigtigere ikke at få noget ind, der kan hindre en gennemførelse af det, der blev vedtaget i august måned. Jeg er selvfølgelig helt klar over, at venstre ikke stemte for folketingsbeslutningen dengang, men det skyldes jo ikke, at venstre har noget imod indkomstrammen, sådan har jeg forstået det hidtil.

Jeg har bare villet nævne dette: vil det ikke være betænkeligt, hvis vi på dette tidspunkt inddrager andre spørgsmål, inden man skal

have de forhandlinger færdige til februar måned?

Inge Fischer Møller (S):

Der var nogle ting i det, fru Elsebeth Kock-Petersen sagde, der kalder mig herop.

Det første er bemærkningerne, hvor fru Elsebeth Kock-Petersen refererede mig for at have sagt, at det specielt ville ramme kvinderne. Det sagde jeg ikke; jeg spurgte kun, og jeg sagde også, at det sikkert ville være et område, der også havde interesse for mænd.

Det næste vedrører de bemærkninger, der kom om en mentalitetsændring. Der er ingen tvivl om, at det skal ske mange steder og måske også i venstres egen folketingsgruppe. Jeg erindrer nemlig, at da vi sidste gang behandlede spørgsmålet om arbejdsløshedsforsikring for de deltidsansatte, så stemte socialdemokratiet for den ændring, der gik på, at man som deltidsansat kunne få understøttelse ved en nedsættelse af arbejdstiden til 15 timer mod tidligere 20.

Det sidste, som jeg måske lige skal bringe i erindring – jeg behøver ikke få svar nu, det er noget, vi kan benytte os af under udvalgsarbejdet – det er, at så vidt jeg erindrer, var det også venstre regeringen, der iværksatte ansættelsesstoppet inden for den offentlige sektor.

Bertel Haarder (V):

Blot et par spørgsmål og et par oplysninger.

Fru Inge Fischer Møller udtalte, at dette med deltidsarbejde var en måde at fordele elendigheden på, men samtidig går hun selv ind for en obligatorisk nedsættelse af arbejdstiden for alle. Det må dog vist være ulogisk.

Til Berlingske Tidende i går udtalte hun, at hun ikke mente, der var det store ønske om deltidsarbejde i befolkningen. Jeg kan oplyse, at socialforskningsinstituttet har spurgt 1.759 kvinder, hvad de ønskede. De 60 pct. ønskede deltidsarbejde for enten faderen eller moderen, og der var kun 1,7 pct., som fandt det ønskværdigt for deres egen situation, at begge forældre har heldagsudarbejde, mens de har små børn. Det er jo 20–25 pct. af forældrene, der faktisk lever denne tilværelse, hvor både far og mor har heldagsudarbejde, mens de har små børn, på trods af at altså kun 1,7 pct. ifølgende rundspørget ønsker det.

Så bliver det sagt fra fru Lone Dybkjærs side, at forslaget er overflødig. Jeg synes ikke, det er overflødig, når man rundt omkring i

[Bertel Haarder.]

overenskomsterne, som gælder for hundredtusinder af mennesker, læser bestemmelser, der stort set lyder som følger:

»Virksomhederne må normalt ikke reducere antallet af fuldtidsbeskæftigede arbejdere i forbindelse med etablering af deltidsbeskæftigelse, for så vidt der er tale om arbejde med samme kvalifikationer.«

Det er dog en bestemmelse, der forhindrer, at arbejdsgivere og lønmodtagere på den enkelte arbejdsplads kan vedtage i enighed, når begge parter går ind for det, at gøre noget andet, at etablere sig med en deltidsordning.

Hr. Hölge sagde noget meget interessant, idet han sagde, at fremskridtspartiet ikke har intentioner om at gøre indgreb i arbejdsmarkedets forhandlinger. Det var interessant. Har fremskridtspartiet ikke lige udsendt en ny princippeje, hvor punkt 12 netop handler om, at man vil erstatte dyrtidsportionerne de følgende 2 år med skattelettelser? Det er i hvert fald absolut den eneste måde, hvorved der overhovedet kommer en lille smule hoved og hale på fremskridtspartiets kriseprogram, så det var interessant at få at vide, hvorvidt dette punkt 12 i partiets nye principprogram nu ikke længere gælder, eller om hr. Hölge ikke tilslutter sig det.

Jeg vil gøre opmærksom på til sidst, at det drejer sig ikke om at afskaffe arbejdsløsheden. Det har mange været inde på. Det tror man det drejer sig om, men det drejer sig om at skabe større fleksibilitet. Der er jo masser af mennesker i dag, som slet ikke har arbejde, og som gerne ville, hvis de kunne få deltidsarbejde. Det gælder folk, der går hjemme hele dagen, det gælder også ældre, hvor en HK-under søgelse for nylig afslørede, at en tredjedel af de adspurgte gerne ville fortsætte ud over pensionstidspunktet, hvis de kunne få deltidsbeskæftigelse. Hvorvidt det vil føre til øget eller faldende beskæftigelse, det ved man ikke noget om, men det vil øge friheden og selvbestemmelsen for arbejdsgivere og lønmodtagere på den enkelte arbejdsplads. Det kan dog vist kun meget gammeldags socialdemokrater have noget imod at folketinget udtaler tilslutning til og beder ministeren om at optage forhandling om.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne til hr. Bertel Haarder sige, at når jeg sagde, at lovforslaget var overflødig, så er det ikke, fordi jeg ikke i princippet var enig i deltidsønsøget, men fordi diskussio-

nen i arbejdsmarkedsudvalget er i fuld gang. Vi sidder i øjeblikket og indsamler en række oplysninger. Jeg vil da opfordre venstre til at hjælpe til med at stille nogle spørgsmål, sådan at vi kan få yderligere oplysninger frem. Det vil være en konstruktiv måde at komme videre med dette problem på. Vi har jo også understreget vores holdning til deltidsarbejdet ved at gå ind i augustforliget, hvor der står, at man skal fremme deltidsbeskæftigelsen. Men det er ikke et spørgsmål, man løser ved et snuoptag, det er faktisk noget, som man skal undersøge temmelig nøje, før man kan skride til handling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Elsebeth Kock-Petersen) (V):

Jeg ville gerne først svare hr. Ninn-Hansen, der spurgte direkte: hvornår skal disse forhandlinger med arbejdsmarkedets parter på det private arbejdsmarked tages op, skal vi nu forplumre de besværlige forhandlinger, som pågår, ved nu at komme med noget her? Dertil vil jeg blot svare for det første, at det, der jo har den store interesse i disse tider, er hele lønspørgsmålet, det er hovedspørgsmålet i de forhandlinger, der pågår. Men jeg har da bestemt også et ønske om, at folketinget skal være fair over for arbejdsmarkedets parter, og jeg vil derfor sige, at det forslag, der ligger her, er ikke tænkt som et forsøg på at diktere, det er ikke tænkt som et forsøg på at presse noget ned over hovedet på dem.

Hr. Ninn-Hansen formulerede det sådan: vil man nu komme med nye krav? Vi opfatter det sådan set ikke som et nyt krav, vi opfatter det som et ønske om at tage en fordomsfri diskussion med organisationerne hos arbejdsmarkedets parter. Vi må have lov til at tro, at hvis folketinget giver udtryk for en opfattelse gående i retning af større mulighed for, at man på den enkelte arbejdsplads kan bestemme en deltidsbeskæftigelse, ja, så får det vel også indflydelse på den holdning, som arbejdsmarkedets parter har. Men lad mig da sige: vi har ikke stillet nogen dato op i dette lovforslag og har ikke noget ønske om at formulere det som et stærkt krav. Men vi har et ønske om at få en diskussion om disse ting, og vi har et ønske om, at man ikke får særlige ordninger for offentligt ansatte, men at også privat ansatte kan få mulighed for deltidsbeskæftigelse.

Jeg skal blot til fru Inge Fischer Møller sige, at jeg kan egentlig ikke se, at ansættelsesstop har så meget med det her at gøre. Det pro-

[Elsebeth Kock-Petersen.]

blem, man kunne nævne, ligger i, at man med hensyn til personalelofter tæller folk, der er mellem halvtidsansatte og heltidsansatte, som hele personer, medens de, der er under halvtidsbeskæftigelse, ikke tæller med, og man har ofte hørt synspunkter gående på, at de regler, man har for personalelofter, er med til at hæmme deltidsbeskæftigelse af folk.

Jeg kan ikke lade være med at sige til fru Lone Dybkjær, at jeg synes da, det er udmærket, at vi arbejder med disse ting i arbejdsmarkedsudvalget, men jeg synes da også, det er udmærket, at vi får en åben diskussion om disse ting. Derfor kan jeg egentlig ikke forstå, at fru Lone Dybkjær er sådan lidt vrissen, når vi er enige om at fremme mulighederne for deltidsbeskæftigelse.

Derfor vil jeg håbe, at der er mulighed for i udvalget på baggrund af dette forslag at få mere debat omkring disse ting, end vi rent faktisk har haft i arbejdsmarkedsudvalget, at vi ligesom får lidt samling på det, så det også kan ende i noget konstruktivt.

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal ikke forlænge denne diskussion, for jeg har et indtryk af, at den foregår løbende i arbejdsmarkedsudvalget og længe har gjort det. Men når fru Elsebeth Kock-Petersen i sit hovedindlæg selv sonderer meget skarpt mellem afsnittet om det offentlige, som kunne være overflødig, og afsnittet om det private arbejdsmarked, som i hvert fald ikke kan være det, så skylder jeg at sige, at jeg er enig med fru Elsebeth Kock-Petersen og også har understreget det. Jeg mener, at den halvdel af dette forslag til folketingsbeslutning, der beskæftiger sig med de offentligt ansatte, er overflødig, og jeg mener, at den anden halvdel er forkert.

Den første er overflødig, fordi finansministeren har påtaget sig den arbejdsopgave, som augustforliget har pålagt ham, har givet en række svar, sat en række ting i gang, som jeg har indtryk af der er en overordentlig stor tilfredshed med, og lagt op til den debat i arbejdsmarkedsudvalget, som pågår i dette øjeblik.

Med hensyn til den anden del af forslaget vil jeg pege på den frihed, som hr. Bertel Haarder beskrev. Jeg deler hensynet til den. Derfor skal vi også i dette ting lade være med en Bessermachen over for arbejdsmarkedets parter, der lader ane, at vi ikke tror, at de mennesker, der

har problemerne helt inde på livet, også arbejder med dem. Det er grunden til, at den sidste halvdel af dette forslag er forkert.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om regulering af dagpenge i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. samt i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel [af Røtzler Møller m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 13. Fremsat 19/10 76).

Forslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Venstres forslag går ud på, at forhøjelser i dagpengenes maksimale beløb i den kommende 2 års overenskomstperiode holdes inden for den stigning, der fastlægges for lønindkomsternes udvikling. Jeg vil gerne indledningsvis slå fast, at jeg må afvise forslaget såvel på socialministerens som på mine egne vegne.

Forholdet er jo det, at arbejdsløshedsdagpengenes maksimum fastsættes for et halvt år ad gangen pr. 1. april og 1. oktober til 90 pct. af den af Danmarks Statistik offentliggjorte gennemsnitlige fortjeneste inklusive dyrtidstilæg for alle arbejdere i nærmest forudgående henholdsvis april kvartal og oktober kvartal. Sygedagpengenes maksimum fastsættes for øjeblikket kun én gang årligt på samme løngrundlag. Pr. 1. april 1977 fastsættes dagpengene således på grundlag af lønningerne i april kvartal 1976.

Det er en logisk følge af dette system, at dagpengene i en periode, hvor lønstigningerne begrænses, vil stige forholdsvis mere end lønningerne, såfremt disse har været stærkere stigende i den forudgående periode. Omvendt vil dagpengene i en periode med stærkere lønstig-